

KINTLÉVŐSÉGEK KEZELÉSE A GYAKORLATBAN II. - MEGELŐZŐ LÉPÉSEK ÉS A TELJESÍTÉS VISSZATARTÁSÁNAK KOCKÁZATAI

Tisztelt Kollégák!

Előző hírlevelünkben áttekintettük a kintlévőség-kezelés főbb eszközeit, a megelőzéstől egészen a végrehajtásig. Tekintettel arra, hogy a gyakorlatban az egyik legkritikusabb terület a nem fizető ügyfelekkel szembeni hatékony és jogszerű fellépés, februári hírlevelünkben a megelőző lépésekre, valamint a teljesítés visszatartásának jogára fókuszálunk, különös tekintettel a könyvelőket érintő felelősségi kockázatokra.

I. MEGELŐZŐ LÉPÉSEK: SZERZŐDÉSES BIZTOSÍTÉKOK ÉS AZONNALI REAGÁLÁS

Elengedhetetlen hangsúlyozni, hogy a hatékony kintlévőség-kezelés már a megbízási szerződés megkötésekor megkezdődik. A tapasztalatok szerint a nemfizetési problémák jelentős része megfelelő szerződéses rendelkezésekkel megelőzhető.

A fizetési határidő megjelölésén túl indokolt olyan **szerződéses biztosítékok** rögzítése, amelyek növelik az ügyfél fizetési hajlandóságát és követelés későbbi érvényesíthetőségét:

- Késedelmi kötbér: Meghatározott összegű kötbér, amely a fizetési határidő elmulasztása (késedelem) esetén jár. Ez önálló jogcímen érvényesíthető a főkövetelés mellett.
- Kezességvállalás: Különösen kisebb cégek vagy új, ismeretlen ügyfelek esetén célszerű lehet a tulajdonos vagy ügyvezető személyes kezességvállalását is kikötni a szerződésből eredő tartozások vonatkozásában.
- Közjegyzői okiratba foglalás: Nagyobb értékű vagy hosszabb távú megbízások esetén a szerződés közjegyzői okiratba foglalása lehetővé teszi, hogy nemfizetés esetén a könyvelő közvetlenül végrehajtást kezdeményezzen, kerülve ezzel a hosszabb jogi eljárásokat (fizetési meghagyásos eljárás, peres eljárás).

Mindemellett kulcsfontosságú az **azonnali fellépés**. Első körben célszerű – bármely jogi eljárás megindítása előtt – nem jogi eszközökhöz nyúlni. Ilyenkor érdemes az ügyfél felé írásban jelezni a tartozást, egyfajta emlékeztetőként, és tisztázni az elmaradás okát. A tapasztalatok szerint sok esetben csak adminisztratív hiba, belső kommunikációs probléma vagy átmeneti likviditási nehézség áll a nemfizetés hátterében. A korai kommunikáció nagy eséllyel vezet a fizetés teljesítéséhez. Átmeneti megoldásként felmerülhet a részletfizetés vagy fizetési halasztás engedélyezése is, amennyiben ez reális eséllyel vezet a tartozás rendezéséhez, amelynek feltételeit célszerű írásbeli megállapodásban rögzíteni.

II. A TELJESÍTÉS VISSZATARTÁSÁNAK JOGA A KÖNYVELŐI GYAKORLATBAN

Szintén hatékony megelőző eszköz lehet a teljesítés visszatartásának joga: könyvelőként jogosultak vagyunk ugyanis saját szolgáltatásunkat felfüggeszteni mindaddig, amíg a partnerünk nem rendezi a tartozását.

Ennek jogi alapját a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 6:139. § rögzíti: „Szerződésszegés esetén a jogosult a saját esedékes szolgáltatása arányos részének teljesítését a kötelezett teljesítéséig vagy megfelelő biztosíték nyújtásáig visszatarthatja.”

Ez azt jelenti, hogy ha az egyik fél szerződésszegést követ el (például nem fizeti meg a könyvelői díjat), a másik fél – tehát a könyvelő – jogosult saját esedékes szolgáltatásának teljesítését visszatartani. Így a könyvelő jogosult például a bevallások benyújtását, a bérszámfejtést vagy a riportálást felfüggeszteni. A szolgáltatását mindaddig visszatarthatja, amíg a szerződésszegő fél nem teljesít vagy megfelelő biztosítékot nem nyújt számára.

A visszatartás csak arányosan gyakorolható. Ez azt jelenti, hogy a visszatartott szolgáltatás mértékének igazodnia kell a nemteljesítés súlyához. Például, ha az ügyfél a díj felét fizette meg, arányos lehet csak az adott időszak felének megfelelő szolgáltatás nyújtása; ha azonban egyáltalán nem történt fizetés, arányos lehet a teljes szolgáltatás felfüggesztése. Emiatt az arányosságot csak esetről esetre, a körülmények ismeretében lehet meghatározni.

A teljesítés visszatartása tehát egy rendkívül hatékony nyomásgyakorló eszköz, hiszen a könyvelési tevékenység hiánya az ügyfél számára azonnali operatív és adójogi kockázatot jelent.

III. A KÖNYVELŐI FELELŐSSÉG VISSZATARTÁS ESETÉN

Gyakori aggály, hogy ha a szolgáltatás felfüggesztése miatt (például elmaradt bevallás) az ügyfelet mulasztási bírság terheli, akkor ezért a könyvelőt terheli-e felelősség.

A jogi álláspont egyértelmű: Ha a fél a másik szerződő fél szerződésszegése miatt jogszerűen tartja vissza a saját szolgáltatásának teljesítését, az nem minősül szerződésszegésnek. A visszatartás jogával jogszerűen élő féllel szemben a szerződésszegés jogkövetkezményei nem alkalmazhatók, ennek megfelelően felelőssége sem állapítható meg.

A könyvelő felelősségének kizárása érdekében különösen az alábbi lépések javasoltak:

- A megbízási szerződésben célszerű kifejezetten rögzíteni, hogy a könyvelői díj megfizetésének elmaradása esetén a könyvelő jogosult a szolgáltatás felfüggesztésére.
- A visszatartás jogának gyakorlása nem lehet meglepetésszerű. Írásban (ajánlott, tértivevényes levélben) értesíteni kell az ügyfelet a tartozás összegéről, jogcíméről, egy póthatáridőről, valamint arról, hogy pontosan mely szolgáltatások kerülnek felfüggesztésre és mikortól.
- Ha az ügyfél ezen írásbeli figyelmeztetés ellenére sem fizet, a mulasztásból eredő jogkövetkezmények (például bírságok, késedelmi pótlékok) őt terhelik, hiszen ő az, aki a szerződésben vállalt kötelezettségét (a fizetést) megszegte.
- Fontos korlát: a bizonylatok és könyvelési iratok az ügyfél tulajdonát képezik, azokat a könyvelő nem tarthatja vissza, még díjtartozás esetén sem.

Tekintettel arra, hogy a teljesítés visszatartása jelentős jogi és pénzügyi következményekkel járhat, egy ilyen lépés megtétele előtt mindenképpen javasolt jogi szakértő bevonása.

A visszatartási jog gyakorlása önmagában nem szünteti meg a szerződést. A szerződésből eredő kötelezettségek továbbra is fennállnak. Így a visszatartással élő fél köteles a saját szolgáltatásának teljesítésére, amennyiben a szerződésszegő fél utóbb teljesít, vagy megfelelő biztosítékot nyújt.

IV. AZ IDŐTÉNYEZŐ SZEREPE A MEGTÉRÜLÉSBEN

A megelőző és azonnali lépések azért kiemelten fontosak, mert a tartozás behajtásának esélye az idő múlásával drasztikusan csökken. A gyakorlati tapasztalatok szerint míg a 60 napon belüli tartozások mintegy 99%-a megtérül, addig a 180 napon túli kintlévőségeknél a megtérülés valószínűsége már 20% alá esik.

A gyors és határozott fellépés tehát nemcsak jogi lehetőség, hanem gazdasági kényszer is a könyvelői praxis védelmében.

A fenti tájékoztatás nem minősül jogi tanácsadásnak. A hatékony kintlévőség-kezelés és a jogi buktatók elkerülése érdekében javasoljuk a konkrét lépések megtétele előtti jogi konzultációt.

Készítette:

Szabó Kocsis Ügyvédi Iroda

A **MINKE** jogi partnere